

Економічний аналіз в системі управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур

Є. В. Мішенінⁱ, О. І. Жилінськаⁱⁱ, І. Є. Яроваⁱⁱⁱ, М. Ю. Маслій^{iv}

У статті досліджено методологію застосування економічного аналізу в системі управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур у форматі організаційно-економічного механізму, який включає такі підсистеми: результативно-цільову, функціональну (загальну, та спеціальну), забезпечуючу, адаптивну підсистеми, а також підсистему верифікації. У цих підсистемах визначено роль та складові економічного аналізу.

За результатами дослідження встановлено, що зміст цільової функції організаційно-економічного механізму управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур полягає в узгодженні економічних, еколого-економічних і соціально-екологічних інтересів господарюючих суб'єктів і стейкхолдерів, а також вирішенні протиріч і конфліктів, які виникають у процесі реалізації місії та завдань підприємницької діяльності. Основні завдання функціонування організаційно-економічного механізму управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур повинні охоплювати такі аспекти, як забезпечення реалізації збалансованого виробництва за економічними, екологічними та соціальними параметрами, реалізацію основних напрямів економізації, екологізації та соціалізації виробництва, обміну, розподілу і споживання, розвиток інноваційних підприємницьких ініціатив, розвиток системи економіко-правової і соціально-екологічної відповідальності.

У контексті ефективного функціонування організаційно-економічного механізму управління підприємницької діяльності розглянуто методологію проведення управлінського аналізу як комплексної форми економічного аналізу. Окреслено змістовну основу комплексного економічного аналізу, визначено його функції: оціночну, діагностичну та регулюючу. У роботі сформовані теоретико-методичні підходи до оцінки та аналізу ефективності управлінських рішень та організаційно-економічного механізму управління підприємницькою діяльністю в цілому.

Ключові слова: економічний аналіз, управління, біоекономіка, підприємницькі структури, сталий розвиток, управлінський аналіз, ефективність.

УДК 351*91: 504.062

JEL коди: M10; M11; Q56

Вступ. Сучасний розвиток підприємницьких структур базується на принципах сталого розвитку. Досягнення балансу економічних, екологічних та соціальних параметрів господарювання на різних ієрархічних рівнях просторового розвитку

ⁱ Мішенін Євген Васильович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Сумського державного університету;

ⁱⁱ Жилінська Оксана Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

ⁱⁱⁱ Ярова Інесса Євгенівна, кандидат економічних наук, доцент, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету;

^{iv} Мар'яна Юрійвна Маслій, студентка Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету.

© Є. В. Мішенін, О. І. Жилінська, І. Є. Ярова, М. Ю. Маслій, 2021.

<https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.05>

(глобальному, національному, регіональному, локальному) об'єктивно зумовлює важливість і необхідність поглиблення системних досліджень щодо проблем та перспектив розвитку циркулярної економіки і, зокрема, біоекономіки. Максимальне отримання доходів, які, безумовно, в повному обсязі повинні покривати повні витрати на виробництво і реалізацію продукції (послуг) необхідно здійснювати з урахуванням соціально-еколого-економічних параметрів підприємницької діяльності. Визначальна та провідна роль економічного аналізу полягає в оцінці факторів, результатів і резервів господарювання для обґрунтування відповідних управлінських рішень. Реалізація стійкого отримання прибутків вимагає чітко визначеної місії і завдань розвитку підприємницьких структур та формування ефективної системи управління господарюванням на принципах сталого розвитку, яким відповідає біоекономіка. Оцінка ефективності функціонування цілісної організаційно-економічної системи управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур вимагає комплексного аналізу результатів їх діяльності. Усе це актуалізує важливість подальшого поглиблення методології комплексного економічного аналізу у форматі організаційно-економічного механізму управління сталим розвитком підприємницьких структур та проведення управлінського аналізу.

Постановка проблеми. В процесах управління економічний аналіз розглядається та застосовується в якості підсистеми, яка забезпечує зворотній зв'язок між керуючою та керованою системами. Системний підхід до управління, зокрема, свідчить, що економічний аналіз не може забезпечити підготовки управлінських рішень стосовно всіх аспектів підприємницької діяльності [1]. Але методологія сталого розвитку вимагає проведення комплексного економічного аналізу з урахуванням соціально-економічних та еколого-економічних аспектів підприємницької діяльності, сутнісно-змістовна основа якого доцільно розкрити через організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком підприємницьких структур.

Мета дослідження у полягає у поглибленні сутнісно-змістовної основи застосування комплексного економічного аналізу в межах функціонування організаційно-економічного механізму управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичним питанням економічного аналізу завжди приділялась значна увага [2-5]. При цьому певна увага завжди приділялась аспектам, щодо ролі економічного аналізу в системі управління підприємством. Більш детально досліджується управлінська функція економічного аналізу, наприклад, в роботах [6, 7]. Однак управлінська функція переважно орієнтована на вирішення економічних завдань та розглядається в системі саме економічного управління. Проведений аналіз дозволив зробити висновок щодо необхідності посилення ролі комплексного аналізу в системі управління сталим розвитком підприємницьких структур. Також зроблено висновок, що останнім часом все більшого значення у практиці господарювання набуває управлінський аналіз [8-10] і, зокрема, управлінське консультування та управлінська діагностика [11-12]. У роботі [10] відмічається, що внаслідок деяких об'єктивних та суб'єктивних причин термін «управлінський аналіз» до останнього часу дуже рідко зустрічався як у вітчизняних, так і зарубіжних наукових публікаціях. Вивчення останніх наукових та методичних розробок щодо модифікації різних видів аналізу свідчить про те, що автори визнають новизну управлінського аналізу як складової технології управління підприємством, але при цьому ототожнюють його з управлінським обліком або зводять до комплексного

економічного аналізу. Необхідно зазначити, що запропонована у роботі [13, 14] методологія проведення еколого-економічного аналізу безперервно поглиблюється, зокрема, поступово формуються теоретико-методичні основи, зокрема, діагностики комплексного природокористування [15] та їх застосування щодо формування біоекономіки. Але при цьому потрібно констатувати необхідність поглиблення принципів управлінського аналізу як основи оцінки ефективності й удосконалення управління підприємницькою діяльністю на засадах біоекономіки та сталого розвитку.

Результати дослідження. У даній роботі місце і роль економічного аналізу в системі управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур нами розглядається у форматі відповідного організаційно-економічного механізму, методологія якого нами сформована, зокрема, в роботах [16-18]. Зазначимо, що організаційно-економічний механізм управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур є цілісною і збалансованою системою організаційно-економічних форм і методів управління, які реалізуються у вигляді підмеханізмів, інструментів і технологій, за допомогою яких здійснюється організація та регулювання процесів раціонального використання і відтворення підприємницьких ресурсів на засадах сталого розвитку (рис.1).

Цільова функція організаційно-економічного механізму (ОЕМ) управління сталим розвитком підприємницьких структур полягає в узгодженні економічних, еколого-економічних і соціально-екологічних інтересів господарюючих суб'єктів і стейкхолдерів, а також вирішенні протиріч і конфліктів, які виникають у процесі реалізації місії та завдань підприємницької діяльності.

Основні завдання функціонування ОЕМ управління сталим розвитком підприємницьких структур повинні охоплювати наступні основні аспекти, які повинні мати певне аналітичне обґрунтування:

1. Забезпечення реалізації збалансованого виробництва (зокрема, на основі застосування біотехнологій) по економічним, екологічним та соціальним параметрам.
2. Реалізацію основних напрямів економізації, екологізації та соціалізації виробництва, обміну, розподілу і споживання.
3. Розвиток інноваційних підприємницьких ініціатив.
4. Розвиток системи економіко-правової і соціально-екологічної відповідальності.

Важливо розглянути більш детально окремі підсистеми (блоки) організаційно-економічного механізму управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур у контексті необхідності здійснення економічного аналізу.

Так, *результативно-цільова підсистема* визначає цілі, завдання, виконання яких повинен забезпечити підприємницький суб'єкт в тій чи іншій сфері господарювання. Ефективність функціонування результативно-цільової підсистеми визначається через оцінку та аналіз рівня досягнення підприємницьких цілей, виконання тих чи інших планових завдань інноваційно орієнтованого виробництва, що в інтегральному вигляді може бути представлено комплексною системою економічних, соціально-економічних еколого-економічних показників (кількісних та якісних; результативних та факторних; абсолютних та часткових; абсолютних та відносних). Таким чином, в рамках цієї підсистеми економічний аналіз націлений на підвищення науково-економічної обґрунтованості бізнес-планів, цільових програм та прогнозів, що сприяє покращенню системи планування та менеджменту. Також тут здійснюється об'єктивне та всебічне дослідження виконання планів та дотримання різноманітних нормативів. Важливо оцінювати ефективність використання ресурсного підприємницького потенціалу.

Безумовно необхідна оцінка і роботи окремих підрозділі підприємницької структури. У кінцевому рахунку виявляють і вимірюються внутрішні резерви підприємницької діяльності на всіх стадіях виробничого процесу з урахуванням економічних, екологічних та соціальних параметрів.

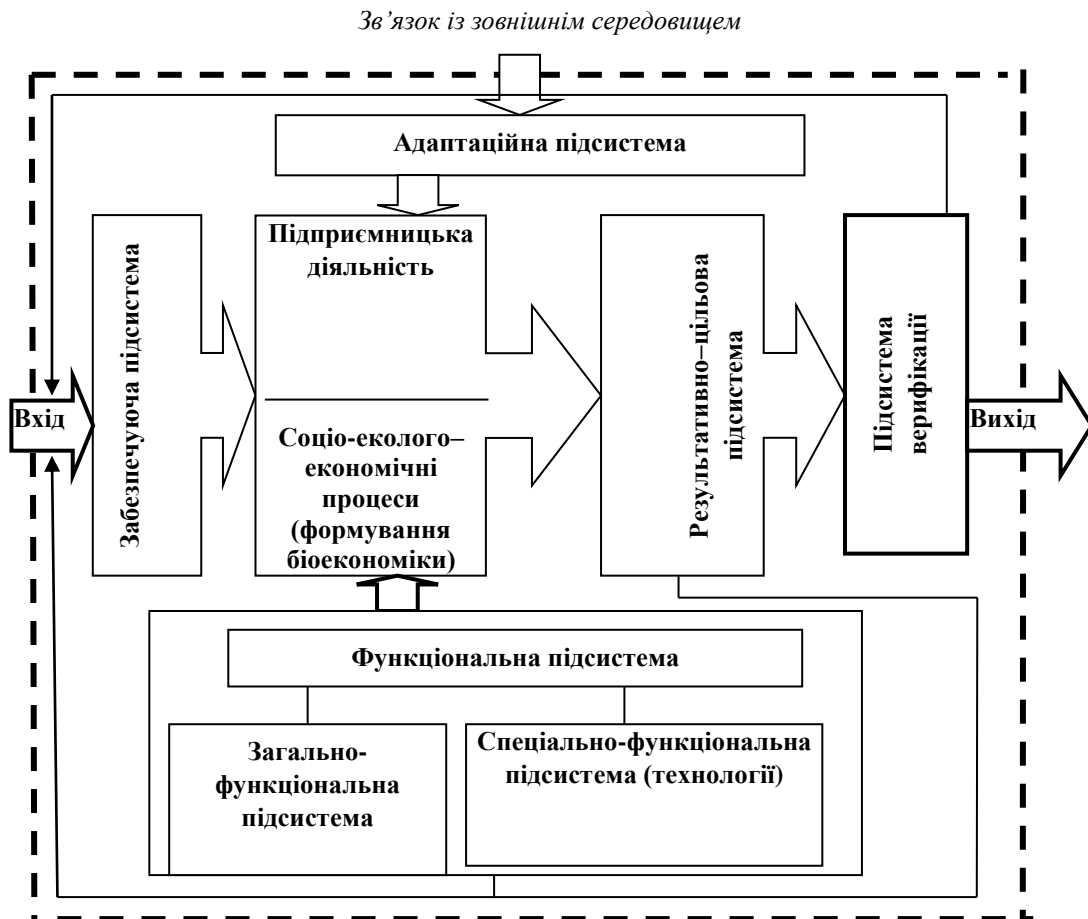

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм управління біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур (авторська розробка Ярової І. Є.)

Забезпечуюча підсистема механізму забезпечує «вхід» механізму усіма необхідними ресурсами (зокрема, матеріальними, фінансовими, нормативно-правовими та інформаційними) для його нормального функціонування. Дана система, таким чином, пов'язана з інформаційним забезпеченням економічного аналізу підприємницької діяльності і охоплює джерела звітного характеру, бухгалтерську, фінансову та

статистичну звітність, а також нормативні документи і дані планів, необлікові джерела інформації.

Зміна соціо-еколого-економічних факторів зовнішнього середовища ринкового господарювання, що динамічно розвивається, обумовлюють необхідність наявності у складі організаційно-економічного механізму *адаптаційної підсистеми*. Метою функціонування адаптаційної підсистеми є формування «гнучкості механізму» відповідно до вимог зовнішнього середовища підприємства, а також зацікавлених сторін (стейкхолдерів) в реалізації принципів сталого розвитку підприємницьких структур. З цих позицій адаптаційна підсистема повинна включати моніторинг державного регулювання підприємницької діяльності, а також різноманітні моніторинги еколого-економічного та соціально-економічного спрямування, які є певною формою комплексного економічного аналізу. Саме адаптаційна система сприяє формуванню біоекономіки як відповіді на існуючі виклики вичерпності невідновних природних ресурсів та погіршення якості стану довкілля. Біоекономіка як складова сталого розвитку по суті пов'язана з виробництвом і переробкою біоресурсів, а також з масштабним застосуванням біотехнологій. Саме біоекономіка дає можливість адаптуватися до можливих викликів енергетичній та продовольчій безпеці.

У складі організаційно-економічного механізму забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур провідною системою є *функціональна підсистема*, яка поділяється на *загально-функціональну* та *спеціально-функціональну*.

Загально-функціональна підсистема в механізмі пов'язана здебільшого з реалізацією основних традиційних функцій управління сталим розвитком підприємницьких структур: прогнозування, планування та програмування; регулювання; організація; стимулювання; мотивація; координація; аналіз, облік, контроль та контролінг. Урахування параметрів сталого розвитку підприємницьких структур здійснюється в межах загальних принципів управління, які пов'язані здебільшого з адміністративним регулюванням організаційно-виробничих процесів згідно з існуючими нормативами та правилами, а також чинними господарськими нормативно-правовими документами. Таким чином, в цій підсистемі економічний аналіз виступає в якості управлінської функції.

Спеціально-функціональна підсистема пов'язана в основному із впровадженням системи інтегрованого менеджменту, яка передбачає застосування соціально-економічних та еколого-економічних технологій. Так, еколого-економічні технології надають можливість не тільки відстежувати еколого-економічні, соціально-екологічні характеристики і тенденції використання та відтворення природних ресурсів, але й враховувати вплив виявлених специфічних факторів на забезпечення сталого екологічно збалансованого природокористування через механізм зворотного зв'язку. Еколого-економічні технології, пов'язані з функціонуванням механізмів соціально-еколого-економічної відповідальності, екологічним маркетингом та аудитом, управлінням еколого-економічними знаннями та інше [19, 20]. В сучасних умовах ринкового господарювання особливої актуальності набуває і логістичний аналіз.

Результати функціонування організаційно-економічного механізму управління сталим розвитком підприємницьких структур через відповідний економічний аналіз мають бути доведені до усіх стейкхолдерів підприємства, тільки тоді мета сталого соціально-економічного розвитку організації буде досягнута. При таких обставинах до складу механізму управління сталим розвитком підприємницьких структур має бути включена *підсистема верифікації*. Підсистема верифікації є комплексною системою

аналітично-оціночних інструментів, які мають ознаки соціально-економічних та еколого-економічних технологій, за допомогою яких здійснюється об'єктивна оцінка та аналіз соціально-еколого-економічного рівня підприємницької діяльності, а також обґрунтованості, адекватності, своєчасності і прозорості ухвалення управлінських рішень. Підсистема верифікації передбачає те, що результати відповідної оцінки та аналізу будуть представлені для усіх стейкхолдерів організації і будуть гарантією об'єктивної достовірності доведеної соціальної еколого-економічної інформації, зокрема у форматі річного звіту підприємницької діяльності. З позиції управління сталим розвитком підприємницьких структур у складі комплексної підсистеми верифікації варто виділяти, на наш погляд, регламентовану верифікацію еколого-економічної спрямованості, яка передбачає, наприклад, проведення екологічного аудиту, екологічної ревізії, а також соціально орієнтовану добровільну екологічну звітність і соціальний аудит, які є складовими соціально-екологічної відповідальності.

Проблема вдосконалення управління підприємницькою діяльністю на засадах сталого розвитку сьогодні обумовлена зміною ідеології використання ресурсного потенціалу та поступовим переходом до сучасної концепції інтегрованого менеджменту. Даним принципам повністю відповідає біоекономіка, котра і є синонімом циркуляційної (кругової) економіки. Розвиток системи управління сталим розвитком підприємницьких структур потребує проведення управлінського соціально-еколого-економічного аналізу як форми комплексного економічного аналізу. Це необхідно для оцінки ефективності управління сталим розвитком підприємницьких структур, а також впровадження системи інтегрованого менеджменту.

Управлінський аналіз повинен стати важливою складовою аналізу ефективності функціонування підприємницьких механізмів й охоплювати відповідні управлінські проблеми сталого підприємницького розвитку. Управлінський соціально-еколого-економічний аналіз повинен бути адаптований до цілей та завдань конкретної підприємницької структури. *Мета управлінського соціально-еколого-економічного аналізу* – комплексна оцінка та аналіз ефективності й результативності управління підприємницькими структурами.

Управлінський аналіз повинен сприяти виявленню та гармонізації соціально-еколого-економічних зв'язків між окремими сферами та об'єктами управління підприємницькою діяльністю (зокрема, між соціально-екологічною діяльністю й промисловим виробництвом), обґрунтуванню цілей та відбору ефективного управлінського рішення щодо сталого підприємництва. У процесі прийняття підприємницьких рішень управлінський аналіз зменшує невизначеність вихідної соціально-еколого-економічної ситуації та відповідні ризики, що пов'язані з вибором правильного рішення у сфері сталого розвитку підприємницьких структур (зокрема, в умовах диверсифікації виробництва на інноваційно-інвестиційній основі).

Таким чином, комплексний управлінський аналіз нами визначається як засіб обґрунтування та оцінки підприємницьких управлінських рішень, які визначаються потребами та інтересами сталого розвитку підприємницьких структур. Метою підприємницького управлінського аналізу є також підготовка аналітичної соціально-еколого-економічної інформації, яка необхідна й достатня для прийняття управлінського рішення щодо сталого та багатоцільового використання підприємницьких ресурсів. Підцілі (завдання) управлінського аналізу визначаються різновидами управлінських підприємницьких рішень, які приймаються в межах економізації, екологізації та соціалізації виробництва.

Основні *функції* управлінського соціально-еколого-економічного аналізу з урахуванням існуючих положень [8, 10], нами визначаються таким чином:

1. *Оціночна*. Визначаються ефективність та результативність сталого підприємницького управління на основі застосування методології економічного аналізу. У процесі оціночного управлінського аналізу встановлюється відмінність досягнутого соціально-еколого-економічного рівня виробництва від запрограмованих шляхом порівняння відповідних показників (параметрів) до встановлених критеріїв та індикаторів.

2. *Діагностична*. Діагностичний управлінський соціально-еколого-економічний аналіз включає деталізоване виявлення та аналіз ознак невідповідності об'єктів підприємницької діяльності до встановлених критеріїв та індикаторних показників, а також причини невідповідності.

3. *Регулююча*. Ця функція передбачає обґрунтування рекомендацій для досягнення програмованого соціально-еколого-економічного рівня розвитку підприємництва, виявлення резервів підвищення ефективності управління на засадах сталого розвитку.

Основні *принципи* управлінського еколого-економічного аналізу, також мають охоплювати: комплексність та системність, адаптивність, ранню діагностику, оперативність та своєчасність, безперервність та наступність, циклічність і верифікацію, пріоритетність аналізу вузьких соціально-еколого-економічних місць та ведучих елементів ефективної підприємницької діяльності на засадах сталого розвитку.

Необхідно констатувати, що в широкому розумінні об'єктами управлінського соціально-еколого-економічного аналізу підприємницької діяльності є відтворювальні процеси, які пов'язані з раціональним використанням та відтворенням підприємницьких ресурсів залежно від поставлених цілей та завдань, а також сама система сталого управління підприємницькими структурами. Найбільш яскраво відтворювальні процеси можна прослідкувати при аналізі біоекономіки, оскільки циклічність біоекономіки в основному визначається природними циклами в аграрному виробництві.

Об'єктами управлінського аналізу в системі організаційно-економічного механізму управління підприємницькою діяльністю можуть бути:

1. Управлінські соціально-еколого-економічні проблеми, пов'язані з з реалізацією збалансованого розвитку підприємницьких структур.

2. Управлінські соціально-еколого-економічні рішення. При цьому аналізуються ефективність і результативність їх реалізації, а також прогнозовані результати та резерви.

3. Система організації управління підприємницькими структурами на еколого-економічних засадах та її окремі елементи: інтегрований менеджмент, зокрема, інструменти екологічного менеджменту.

Важливого значення набуває *діагностика екологічно орієнтованого управління* сталим підприємництвом, яка нами розглядається як дослідницька діяльність, спрямована на встановлення, аналіз та оцінку проблем підвищення ефективності формування й розвитку системи екологічного управління та екологічного менеджменту з метою раціоналізації використання та відтворення природних ресурсів у контексті принципів сталого розвитку. Управлінська еколого-економічна діагностика має декілька напрямів: еколого-економічна оцінка цілеспрямованості та місії підприємницької діяльності; оцінка структури управління; аналіз рівня інформаційно-аналітичного та організаційно-технічного забезпечення управлінської праці.

У системі управлінського соціально-еколого-економічного аналізу як видової форми комплексного економічного аналізу існує потреба в оцінці ефективності інтегрованого управління. Згідно з існуючими підходами [9-11] ефективність інтегрованого управління підприємницькою діяльністю у загальному вигляді може бути подана таким чином:

$$\text{Ефективність інтегрованого управління} = \frac{\text{Соціально-еколого- економічний результат управління}}{\text{Витрати на управління}}, \quad (1)$$

У разі, якщо результативність управління визначається рівнем задоволення соціально-еколого-економічних потреб та інтересів, що досягаються внаслідок управління підприємницькими об'єктами, процесами, то доводиться вирішувати проблему обліку величезної розмаїтості задоволення економічних, екологічних, соціальних потреб, рівнем, що не зводиться до єдиного вимірювача.

Існує також проблема віднесення соціально-еколого-економічного результату управління на рахунок певного суб'єкта (підрозділу) або виду управління (економічного, екологічного, виробничого, адміністративного й т.п.). В управлінні бере участь безліч підрозділів і керівників, приймається велика кількість управлінських рішень у вигляді наказів, програм, планів, проєктів, нормативів і ряду інших управлінських впливів. Потрібно наголосити, що практично неможливо розділити ефект за окремими суб'єктами (підрозділами) управління й управлінським впливом.

З іншого боку, важливо відзначити, що неправомірно вважати результати управління еколого-економічними процесами підсумком лише управлінської діяльності. Адже ці результати отримані завдяки економічній, виробничій діяльності, а не тільки управлінню. Якщо у формулі ефективності наявні сумарні витрати на здійснення всієї економічної діяльності, а не лише управління, то ми оцінюємо ефективність усього управлінського економічного об'єкта або процесу:

$$\text{Ефективність} = \frac{\text{Результат}}{\text{Повні витрати на одержання результату}}, \quad (2)$$

Можливе установлення ефективності саме управління, проте за допомогою іншого використання вихідної логічної формули ефективності управління [9,с.115-117], якщо необхідний соціально-еколого-економічний результат заданий у вигляді його вихідної цільової вимоги. Тоді доцільно формувати способи управління, що дозволяють досягти цей результат за найменших витрат на управління, орієнтоване на досягнення *цільового соціально-еколого-економічного результату*. Ефект від конкретного процесу управління (E_u) визначається за формулою:

$$E_u = V_{уб} - V_{уп}, \quad (3)$$

де $V_{уб}$, $V_{уп}$ – витрати на управління відповідно базового та прийнятого варіанта управління.

Якщо ж витрати на створення певної системи управління підприємницькими об'єктами обмежені заданою величиною, то потрібно оцінювати, який максимальний результат може бути досягнутий за даного рівня витрат. У цьому разі також досягається найбільший з можливих, показник ефективності управління, розглянутого як самостійного процесу.

Варто зазначити важливість та необхідність формування та використання показників оцінювання екологічної ефективності управління підприємницькими структурами на основі застосування ДСТУ ISO 14031 («Управління навколишнім середовищем. Оцінювання екологічної ефективності»): оцінювання впровадження політики та програм; забезпечення відповідності; фінансові характеристики; відносини з громадськістю. Таким чином, у межах управлінського соціально-еколого-економічного аналізу необхідно здійснювати оцінку досягнення критеріїв та індикаторів управління підприємницькими об'єктами на засадах сталого розвитку.

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень.

1. Слід констатувати, що роль і місце економічного аналізу в системі управління підприємством, в основному, розкривається шляхом застосування типового контуру управління. У роботі розкрито сутнісно-змістовну основу комплексного економічного аналізу в межах функціонування організаційно-економічного механізму сталого розвитку підприємницьких структур відповідно до таких його підсистем: результативно-цільової, функціональної (загальної, та спеціальної), забезпечуючої, адаптивної підсистеми, а також підсистеми верифікації. Проаналізовано місце біоекономіки в окремих елементах механізму господарського управління.

2. Впровадження інтегрованого управління підприємницькою діяльністю забезпечує система управлінського аналізу, яка ґрунтується на комплексній оцінці та аналізу соціально-еколого-економічних результатів та ефектів підприємницької діяльності.

3. Запропоновані методичні підходи до оцінки ефективності управлінських процесів в межах здійснення управлінського соціально-еколого-економічного аналізу сприятимуть підвищенню результативності інтегрованого менеджменту та формування біоекономіки в цілому в системі сталого розвитку підприємницьких структур.

4. Подальші дослідження важливо спрямувати на уточнення та розширення видової структури комплексного економічного аналізу за різними класифікаційними ознаками з урахування специфіки підприємницької діяльності в різних секторах економіки. Напрямок використання управлінського соціально-еколого-економічного аналізу потребує практичної конкретизації в рамках певних підприємницьких структур.

Література

1. *Економічний аналіз*: навч. посіб. / М. А. Болух, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Київ : КНЕУ. 2001. 540 с.
2. *Баканов, М. И., Шеремет А. Д.* Теория экономического анализа: учебник. Москва : Финансы и статистика. 1998. 416 с.
3. *Завгородній, В. П., Сопко, В. В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. Київ : КНЕУ. 2000. 258 с.
4. *Лазарішина, І. Д.* Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : монографія. Рівне : НУВГП. 2005. 369 с.
5. *Ізмайлов, Я. О.* Функції економічного аналізу в умовах інвестиційно-інноваційного розвитку економіки. Економічний аналіз. 2016. Том 24. №2. С. 54-57
6. *Ляхтіонова, Л. А.* Кириченко Н. О. Функції економічного аналізу на мікрорівні. Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць КНЕУ. 2008. Вип. № 11. С. 245-250.
7. *Райковська, І. Т.* Економічний аналіз в системі управління суб'єкта господарювання. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2008. № 2(44). С. 133-145.
8. *Мельник, В. И.* Анализ и оценка систем управления на предприятии. Москва : Диагностика и статистика. 1990. 136 с.
9. *Райзберг, Б. А.* Курс управления экономикой. Санкт-Петербург: Питер. 2003. 528 с.
10. *Филиппова, С. В.* Управленческий анализ: теория и практика. Київ : АВРИ. 2004. 336 с.

**Є. В. Мішенін, О. І. Жилінська, І. Є. Ярова,
М. Ю. Маслій. Економічний аналіз в системі управління
біоекономікою та сталим розвитком підприємницьких структур**

11. Карась, Л. Управленческая диагностика – основа совершенствования менеджмента. Проблемы теории и практики управления. 1996. № 6. С.78 – 82.
12. Економічна діагностика / Косянчук Т. Ф., Лук'янова В. В., Майорова Н. І., Швид В. В.; за заг. ред. Т. Ф. Косянчук. Львів : Новий Світ. 2000. 452 с.
13. Мішенін, Є. В. Эколого-экономические проблемы природопользования в лесном комплексе: монография. Под ред. Коваля Я. В. – Сумы : ВВП «Мрія – 1» ЛТД, 1998. 272 с.
14. Теорія еколого-економічного аналізу: навч. посіб./ Є. В. Мішенін, І. М. Сотник, Н. В. Мішеніна. І. О. Галиця; за ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мішеніна. Суми : Сумський державний університет. 2014. 246 с.
15. Балджи, М. Д., Харічков, С. К. Основи діагностики комплексного природокористування: регіональний вимір: монографія. Одеса : ППРЕЕД НАН України. 2008. 144 с.
16. Мішенін, Є. В. Концептуальные основы формирования экологически ориентированного механизма управления природохозяйствованием. Економіст. №3. 2012. С.59-64.
17. Ярова, І. Є. Розвиток еколого-економічних механізмів в системі сталого управління лісгосподарськими підприємствами Механізм регулювання економіки. 2010. № 4. С.217 – 227.
18. Мішенін, Є. В., Ярова, І. Є., Мішеніна Н. В. Організаційно-економічний механізм аграрного природогосподарювання: теоретико-методологічні орієнтири формування. Вісник Львівського аграрного університету. Серія «Економіка АПК». 2013. № 20 (2). С.93-101.
19. Ярова, І. Є. Оцінка якості екологізації управління у сфері природокористування: проблеми та методологічні підходи. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». 2007. Вип. 2. С.336 – 340.
20. Мішенін, Є. В., Пізняк, Т. І. Екологічний аудит сільськогосподарського землекористування (організаційно-економічні засади): монографія. Харків : «Бурун і К», 2012.176 с.

Отримано 16.09.2021 р.

Mechanism of Economic Regulation, 2021, № 3, 55–66
ISSN 1726–8699 (print)

**Economic Analysis in the Management System of Bioeconomy and Sustainable Development
for Entrepreneurial Structures**

YEVHEN V. MISHENIN*,
OKSANA I. ZHYLINSKA**,
INESSA YE. YAROVA***,
MARIANA YU. MASLIH****

* *D.Sc. (Economics), Professor, Department of Economics, Entrepreneurship
and Business Administration, Sumy State University
R.-Korsakova St., 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: +380-99-5168153, e-mail: eugeniy_mishenin@yahoo.com*

** *D.Sc. (Economics), Professor, Department of Innovation and Investment Management,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine, 03022, str.Vasylkivska, 90a,
e-mail: zhylynska@ukr.net*

*** *C.Sc. (Economics), Associate Professor, Department of International Economic Relations,
Sumy State University
R.-Korsakova St., 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: +380-66-1687550, e-mail: zhs813@ukr.net*

**** Student of Educational and Research Institute of Business, Economics and Management,
Sumy State University
R.-Korsakova St., 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: +380-95-2518943, e-mail: mmaslijm@gmail.com

Manuscript received 16 September 2021

The article examines the methodology of economic analysis in the bioeconomy management system and sustainable development of business structures in the format of organizational and economic mechanism, which includes the following subsystems: performance-target, functional (general and special), providing, adaptive subsystems and verification subsystem. The role and components of economic analysis are defined in these subsystems.

According to the study results, the content of the objective function of the organizational and economic mechanism of bioeconomy management and sustainable development of business structures is to reconcile the economic, environmental, economic and socio-environmental interests of economic entities and stakeholders, as well as resolving contradictions and conflicts of the mission realization and tasks for entrepreneurial activity. The main tasks of the organizational and economic mechanism of bioeconomy management and sustainable development of business structures should cover such aspects as ensuring the implementation of balanced production in economic, environmental and social parameters; the implementation of the main directions of economization, ecologization and socialization of production, exchange, distribution and consumption, entrepreneurial initiatives, development of economic, legal, social and environmental responsibility system.

In the context of the effective functioning of the organizational and economic mechanism of bioeconomy management and sustainable development of business structures, the methodology of management analysis as a comprehensive form of economic analysis is considered. The content basis of the complex economic analysis is outlined, its functions are defined: estimating, diagnostic and regulating. Theoretical and methodological approaches to the assessment and analysis of the effectiveness of management decisions and organizational and economic mechanism of business management in general are formed.

Keywords: economic analysis, management, bioeconomy, business structures, sustainable development, management analysis, efficiency.

JEL Codes: M10; M11; Q56

Figures 1; Formulas: 3; References: 20.

Language of the article: Ukrainian

References

1. Bolyux M. A., Burchevs`ky`j V. Z., & Gorbatok M. I. (2001). *Ekonomichny`j analiz* [Economic analysis]: navch. posib. Ed by prof. M. G. Chumachenka. Kyiv : KNEU. 540 [in Ukrainian].
2. Bakanov, M. Y. & Sheremet, A. D. (1998). *Teoriya ekonomicheskoho analiza. [Economic analysis theory]*. Moscow : Fynansy i statistika [in Russian].
3. Zavhorodniy, V. P. & Sopko, V. V. (2000). *Orhanizatsiya bukhholders`koho obliku, ekonomichnoho kontrolyu taanalizu.*[Organization of accounting, economic control and analysis]. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
4. Lazaryshyna, I. D. (2005). *Ekonomichnyj analiz v Ukrayini: istoriya, metodologiya, praktyka* [Economic analysis in Ukraine: history, methodology, practice]: monograph. Rivne : NUVGP. 369 [in Ukrainian].
5. Izmajlov, Ya. O. (2016). *Funkciyi ekonomichnogo analizu v umovax investy`cijno-innovacijnogo rozvy`tku ekonomiky`* [Functions of economic analysis in terms of investment and innovation development of the economy]. *Economic analysis*, 24. 2. pp. 54–57 [in Ukrainian].

6. Laxtionova, L. A. & Kyrychenko N. O. (2008). Funkciyi ekonomichnogo analizu na mikrorivni. [Functions of economic analysis at the micro level]. *Finance, accounting and auditing*, KNEU, 11, 245–250 [in Ukrainian].
7. Rajkovka, I. T. (2008). Ekonomichnyj analiz v sy`stemi upravlinnya sub`yekta gospodaryuvannya. [Economic analysis in the management system of the business entity]. *Visnyk Zhytomyr'skogo derzhavnogo tekhnologichnogo universy`tetu*, 2(44), 133–145 [in Ukrainian].
8. Melnyk, V. Y. (1990). Analiz i ocnka system upravleniia na predpriyatyy. [Analysis and assessment of enterprise management systems]. Moskva : Diagnostika i statistika, 136 p. [in Russian].
9. Raisberg, B. A. (2003). Kurs upravleniia ekonomikoj [Economics Management Course]. St. Petersburg: Peter, 528 p. [in Russian].
10. Karas, L. (1996). Upravlencheskaya diagnostika – osnova sovershenstvovaniia menedzhmenta. [Management diagnostics is the basis for improving management.] *Problems of theory and practice of management*, 6, 78–82 [in Russian].
11. Kosyanchuk T. F., Lukyanova V. V., Mayorova N. I. & Shvyd V. V. (2000). Ekonomichna diagnosty`ka [Economic diagnostics]. For general ed. T. F. Kosyanchuk. Lviv : New World. 452 p. [in Ukrainian].
12. Filippova, S. V. (2004). *Upravlencheskij analiz: teorija i praktika [Management analysis: theory and practice]*. Kyiv : AVRI. 336 [in Russian].
13. Mishenin, E. V. (1998). *Ekologo-ekonomicheskie problemi prirodopolzovaniia v lesnom komplekse Ecological and economic problems of nature management in the forestry complex: monograph*. Ed. Koval Ya.V. Sumy : GDP "Mriya-1" LTD, 272 p. [in Russian].
14. Mishenin E. V., Sotnik I. M., Mishenina N. V. & Galicia I. O. (2014). Teoriya ekologo-ekonomichnogo analizu [Theory of ecological and economic analysis]: textbook. Ed. by Dr. of Econ. Sciences, Prof. E. V. Mishenin. Sumy : Sumy State University. 246 p. [in Ukrainian].
15. Baldzhy, M. D. & Xarichkov, S. K. (2008). Osnovy` diagnosty`ky` kompleksnogo pry`rodokory`stuvannya: regional`nyj vy`mir [Fundamentals of diagnostics of complex nature management: regional dimension]: monograph. Odesa : IPREED NAN Ukrayiny, 144 p. [in Ukrainian].
16. Mishenin, E. V. (2012). Conceptual foundations for the formation of an environmentally oriented mechanism for environmental management. *Economist*, 3, pp. 59–64 [in Russian].
17. Yarova, I. Ye. (2010). Rozvy`tok ekologo-ekonomichny`x mexanizmiv v sy`stemi stalogo upravlinnya lisogospodars`ky`my` pidpry`emstvamy` [Development of ecological and economic mechanisms in the system of sustainable management of forestry enterprises] *Mechanism of economic regulation*, 4, pp. 217–227 [in Ukrainian].
18. Mishenin, Ye. V., Yarova, I. Ye. & Mishenina N. V. (2013). Organizacijno-ekonomichnyj mexanizm agrarnogo pry`rodogospodaryuvannya: teorety`ko-metodologichni oriyenty`ry` formuvannya. [Organizational and economic mechanism of agrarian nature management: theoretical and methodological guidelines of formation]. *Visnyk L`vivskogo agrarnogo universytetu. Seriya «Ekonomika APK»*, 20 (2), 93–101 [in Ukrainian].
19. Yarova, I. Ye. (2007). Ocinka yakosti ekologizaciyi upravlinnya u sferi pry`rodokory`stuvannya: problemy` ta metodologichni pidxody` [Assessment of the quality of greening management in the field of nature management: problems and methodological approaches]. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. Finance and Credit Series*, Vip. 2, pp. 336–340 [in Ukrainian].
20. Mishenin, Ye. V. & Pznyak, T. I. (2012). *Ekologichnyj audy`t sil`s`kogospodars`kogo zemlekory`stuvannya (organizacijno-ekonomichni zasady)` [Ecological audit of agricultural land use (organizational and economic principles)]*: monograph. Kharkiv : «Burun i K», 176 p. [in Ukrainian].